

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščansko-socialno glasilo.

Štev. 38.

V Ljubljani, v soboto 25. junija 1898.

Letnik III.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah ob 11. uri dopoldne. — Naročnina je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 8 novč. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, Gradišče štev. 15. Uradne ure od 10. do 12. dopoldne. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Slovanski dnevi v Pragi.

V dneh od 17. do 21. t. m. vršili sta se v Pragi dve, za vse Slovanstvo velepomembni slavnosti. Češki narod je slavil stoletnico rojstva svojega očeta Frančiška Palackega, položil temeljni kamen njegovemu spomeniku in odkril njegovo soho v Pantheonu. V teh dneh pa so se zbrali v zlati Pragi tudi zastopniki vsega slovanskega časnštva. Na zgodovinsko slavni praških tleh poljubljal je Rus Poljaka, bratili so se Čehi, Hrvatje, Srbi, Bolgari, Rusini, Slovenci. Vsi so bili jedini v tem, da naskok združenega Nemštva na slovanske pravice zahteva skupnega odpora, zahteva slovanske sloge. Veliko število brzojavnih pozdravov iz vseh slovanskih dežel pa je istotako navdušeno klicalo zastopnikom slovanskega tiska: „Spoznavajmo se, združimo se!“ Na slavnost so poslali pozdrav tudi odlični Rusi, njim na čelu knez Konstantin Konstantinovič. Biskup Strossmayer je v pozdravu blagoslovil slovansko zvezo. Došla je tudi brzojavka ministerskega predsednika grofa Thuna. Zbodlo je tiste Nemce, ki vedno hodijo preko črnozlatih mej v Prusijo posebno to, da je narod ruski poslal v Prago številno deputacijo pod vodstvom generala Komarova. Da vse Nemštvo kriči rad tega, veseli tembolj nas, ker ravno to kaže, česa se Nemci boje: v zajemnosti slovanske, ki nam daje moralno oporo v skupnem boju proti germanskemu nasilstvu.

Čehi so sprejeli slovanske goste z odprtimi rokami. Praga se je odela v slavnostno obleko in že v petek popoldne, ko so se pripeljali v Prago poljski in jugoslovanski časnikarji, pokazalo se je zlato srce češkega naroda. Nad 4.000 oseb je čakalo pred kolodvorom prihoda gostov ter je burno aklamiralo Poljake, Slovence in Hrvatje. Na poti do hotelov pa so češke dame gostom metale šopke v vozove. Zvečer je bil sestanek na Žofinskem otoku. Tisoče lučic je raz-

svetljevalo otok. V veliki dvorani pozdravil je goste praški župan Podlipny. Zahvaljevali so se mu zastopniki vseh slovanskih narodov. Profesor moskovskega vseučilišča Brandt, ki tudi jako dobro slovensko govori, zahvaljeval se je češki. Imenóm Slovencev je govoril gosp. Drag. Hribar iz Celja.

Pevsko društvo „Hlahol“ je pelo zборе vseh slovanskih narodov, svirali sta slovanske skladbe dve godbi, jedna v dvorani, druga na vrtu.

V soboto se je vršil najlepši del slavnosti. V Pantheonu zbrali so se najodličnejši slovanski veljaki od Adrije do bele Moskve. Ruski general Komarov je došel v sijajni uniformi, istotako so prišli Poljaki v svoji bogati narodni noši. Češko plemstvo je bilo odlično zastopano, istotako učenjaki, cerkveni dostojanstveniki in literati. Najprej je proslavljal Palackega grof Harrach, potem pa je razpravljal o Palackega zaslugah odlični njegov sotrudnik ces. svetnik Tomek. Nato so nastopili zastopniki raznih slovanskih vseučilišč in se klanjali velikemu duhu Palackega. V imenu cesarske akademije znanosti je hrvatski govoril prof. Jagić. Pretresljiv je bil prizor, ko se je dvignil ruski general Komarov in izročil v imenu Petrograda v spomin najslavnejšemu slavni Čehov velik srebern venec, na katerem so viseli trakovi v belomodro-rudečih barvah. Vse občinstvo se je dvignilo ter je s krepkimi „Hurrah“-klici pozdravljalo zastopnika velikega ruskega naroda. Za carsko univerzo v Petrogradu je izročil addresso prof. Lamanskij, za moskovsko univerzo prof. Brandt, za kijevsko prof. Florinski, za varšavsko prof. Grot, za lvovsko prof. Dembinski, za krakovsko vitez Smolka, za zagrebško prof. Smičiklas. Pevsko društvo „Hlahol“ je pelo Bendlovo „Dnes Matko Slavo“ in „Slavo Tobě, velký slavy synu“.

Popoldne so se zbrali vsi vdeleženci na slavnostnem banketu v žofijinih dvoranah. Mej govori, ki so se tu izustili, je vzbudil posebno

pozornost govor osivelega češkega voditelja dr. Lav. Riegra. Prirejale so se mu prisrčne ovacije. Govorili so še: Podlipny, dr. Kramář, Slovak Djuba, Slovenec župan ljubljanski Ivan Hribar, Rusin prof. Barvinski, Hrvat dr. Mazura, in Biankini, Srb dr. Baljak, Bolgar Georgov, Rus Florinski, Poljak Zajezkowski. Zvečer je bila slavnostna predstava v „Narodnem gledališču“. Po prologu se je pokazala krasna živa podoba: češki narod zahteva svoje zgodovinsko državno pravo. Potem se je pela Smetanova opera „Libuša“. Po končani predstavi je bila sijajna razsvetljava bregov Veltave in Palackega nabrežja. Na tisoče ljudstva je prepevalo „Hej Slovani“ in pozdravljalo slovanske goste, ki so se iz gledališča podali v „Meščansko besedo“. Tu so bili sosebo Slovenci predmet najsrčnejšim ovacijam. Ko so Slovenci prišli na vrt, vstalo je vse občinstvo ter klicalo „Živeli Slovenci!“ Tudi tu so se vrstile napitnice na bratstvo Slovanov. Vse je očaral s svojim govorom poljski poslanec Daniellak. Godba je svirala slovanske himne, katere je občinstvo stoje poslušalo.

Zavednost češkega naroda pa se je najbolj pokazala pri nedeljski slavnosti. Po glavnih praških ulicah vršil se je slavnostni sprevod na mesto, kjer bode stal spomenik Palackega. Sprevodu na čelu je jezdila številna četa Sokolov in okoličanov, za njimi pa so se vrstili vozovi s slovanskimi gosti. To je bil za goste pravi triumfalni sprevod. Vsa Praga je bila na nogah, po ulicah in raz oken je vse pozdravljalo goste. Ti prizori so morali ganiti vsakogar.

Na slavnostnem prostoru so bili gostom odmerjeni sedeži na tribunah, mimo katerih se je nadalje pomikal slavnostni sprevod z neštivilnimi godbami. Sokolske čete so brojile tisoče, za njimi so prišli narodni češki delavci, katere so Slovenci pričeli pozdravljati s srčnimi „Živijo“-klici. Vzdignili so se tudi ostali gostje in prišlo je do pomembne ovacije češkemu delav-

† Dr. Ferdinand Jančar.

Tužna nam majka! Slovenski listi letos ne pridejo iz nekrologov, posvečenih mladim možem, katere neusmiljeno kosi smrt drugega za drugim. Padel je pod njeno koso že zopet cvet, ki je veliko obetal.

Dne 21. t. m. ob 3. uri popoldne preminol je v Ljubljani zopet mladenič, nada slovanskega naroda, dr. Ferdinand Jančar. Rodil se je v Ljubljani in tu dovršil gimnazijske nauke in maturo z odličnim vspehom. Po zrelostnem izpitu je šel na dunajsko vseučilišče, kjer je poslušal prvi dve leti občno zgodovino in zemljepis, tretje leto pa je frekventiral predavanja, ki so potrebna za vsprejem v zavod za avstrijsko zgodovinsko preiskovanje (Institut für österr. Geschichtsforschung). Koncem tretjega leta je naredil vsprejemni izpit za zavod z dobrim vspehom in bil vsprejet kot izvanredni njegov član. Četrto in peto leto je poslušal predavanja v zavodu, namreč diplomatiko in druge zgodovinske pomožne znanosti, posebno se je pečal z zgodovino umetnostij. Koncem petega leta (lansko leto julija meseca) je naredil stroge izpite v zavodu. V domači nalogi je obdelal „Kancelijstvo pod Maksimilijanom I.“ Istočasno je naredil tudi

filozofski doktorat. Disertacijo je imel o predmetu: „Zgodovinski pomen prvih treh knjig, katere je izdal Coccinius de belo Maximiliano cum Venetis“. Hotel se je dalje izobraževati v zgodovinskih pomožnih znanostih. Zato je prosil za rimsko štipendijo, katero je tudi dobil v znesku 1475 gld. Koncem septembra lanskega leta se je odpeljal v „večno mesto“. Tu je delal za c. kr. akademijo znanostij kot član zavoda „Istituto austriaco di studii storici“. Ta zavod je podružnica zgoraj imenovanega dunajskega zavoda in ima namen kritično predelati in izdati koncilске akte 15. in 16. stoletja v vatikanskem arhivu.

Že lani okoli božiča je bil obolel, kakor prej večkrat, toda kmalu je po stari navadi okreval. Koncem aprila t. l. je šel v Florenco, da bi delal v državnem arhivu. A precej po prihodu je zelo zbolel in moral iti v bolnišnico. Tu je ostal do prejšnjega tedna. V četrtek 16. t. m., se je pripeljal iz Florence domov hudo bolan. Nič več ni bilo upanja, da bi okreval. Srčna vodenica ga je zalila. Bolehen je bil že od nekdanj; že v gimnaziji je moral skoraj vsako leto po več tednov pretrgati študije, tudi na Dunaju je bolehal vedno.

Bil je uzor pridnega dijaka. Na Dunaju se je odlikoval mej vsemi dijaki po svoji bistro-

umnosti, in deloval je neumorno v različnih slovenskih klubih, posebno se je trudil lansko leto, da je ustanovil klub zgodovinarjev. Letos je klub zaspal, ker ni bilo na Dunaju našega „Nandeta“, da bi bil člane vedno dregal. Pečal se je pokojnik veliko s slovensko zgodovino, nabiral za njo regeste. Upal je vedno, da bo dobil v ožji domovini službo, toda ni mu bilo usojeno. Prišel je domov iz Rima samo, da se je vlegel k večnemu počitku v zemlji domači, katera mu bodi lahka in duša v pokoju.

O tuberkulozi ali jetiki.

(Konec.)

Ako občinstvo uvažuje, da je tuberkulozni pljunek nositelj bolezni, in da se kal v mokrem stanju ne širi, nego samo, če se posuši, lahko samo gleda na to, da se prenos zabrani. In kako? Ogibati se moramo prahu, torej stanovanja zračiti, ne pogrinjati tal s kocastimi preprogami, ki le nabirajo prah. Veliko boljši je linolej, ki se da osnažiti z mokro cunjjo. Vsak bolnik naj ima svojo pljuvalno skledico napolnjeno z vodo, kateri je primešanega nekoliko kisa zaradi muh, katere so tudi važne prenositeljice tuberkuloze in sploh vsake nalezljive bo-

lavstvu, ki obrača hrbet socijalni demokraciji. Češkimi delavkam, ki so bile tudi v sprevedu, metali so Slovenci šopke. Pozneje so korakale mimo nas še nepregledne vrste čeških obrtnih zadrug in drugih čeških društev, mej katerimi sta bili dve prelepi skupini. Ko se je okolu temeljnega kamena Palackovega spomenika nagromadilo okolu 31.000 ljudi, govoril je slavnostni govor poslanec dr. Herold, za tem pa so zastopniki vseh slovanskih plemen udarjali na temeljni kamen. Poljaki so položili nanj srebernen venec.

Ob 2. uri popoldne se je pričel shod slovanskih časnikarjev. Navzočih je bilo 138 časnikarjev. Shod se je vršil častno za Slovane; na njem ni prišlo do prepira, kakor so pričakovali Nemci, razpravljalo se je trezno in ni se bilo treba posluževati nemške „Umgangssprache“. — Slovani so se razumeli slovanski. Predsednikom je bil voljen Slovenec ljubljanski župan Iv. Hribar, ki je vodil shod v vseh slovanskih jezikih, podpredsednika sta bila Poljak Chylinski in Hrvat dr. Mazura. Nato so sledili referati o slovanskem časopisju. Slovensko poročilo je sestavil gosp. Andrej Gabršček, čital je je gosp. Klavžar iz Gorice. Pri resolucijah je prišlo do zanimive, a mirne debate. Sprožil jo je v imenu Slovencev, katerim so se pridružili Hrvatje, urednik „Slovanskega Sveta“ gosp. Podgornik. Prva resolucija se je mej drugim izjavljala za sedanjo državno uredbo. Gosp. Podgornik je izjavil željo, da naj se resolucije ne sprejmejo en bloc, nego naj se o njih razpravlja. Ko je bilo to sprejeto, izjavil je, da Slovenci in Hrvatje dualizma ne moremo pripoznati, naj se torej dotični stavek črta. V istem smislu je govoril dr. Trumbič. Želji Slovencev in Hrvatov se je soglasno ugodilo. Resolucije se potegujejo za popolno narodno in jezikovno ravnopravnost in politiško svobodo Slovanov, za tiskovno svobodo, za slovansko zavezo novinarjev, ki bode nepristransko informirala o slovanskih razmerah, dalje, da naj ima korespondenčna kancelija poročila tudi v slovanskih jezikih, in da naj se ne kvarijo slovanska krajevna imena. O varstvu gospodarskih interesov Slovanov se je vsprejela posebna resolucija, o kateri bomo še govorili.

Sprožile so se tudi umestne ideje o vzajemnem zavarovanju slovanskih časnikarjev, o skupnem fondu slovanskih časopisov, o slovanskem centralnem glasilu i. t. d. Zborovanje je trajalo do 7. ure zvečer. Prihodnji shod slovanskih časnikarjev bode v Krakovu. Opomniti je še, da so bili časnikarji pred shodom sijajno pogoščeni od mesta Prage, zvečer pa se je njim na čast vršil banket v „Meščanski besedi“.

Najvažnejši dogodek na shodu slovanskih časnikarjev je bil govor, katerega je imel general Komarov, ki je rekel: Ko smo šli sem, smo vedeli, da gremo v deželo boja, ko pa smo videli

sijajni nepredek češkega naroda, proti kateremu se kakor volk plazi sovražnik, obšla nas je želja, naj bi čim prej minula ta nevarnost. Čehi so v slovanskem svetu vedno zavzemali odlično, nevarno mesto. Tisoč let stojé že v boju. Ko je za Karola Velikega grozila vsemu svetu germanska poplava, so bizantinski carji poslali sv. Cirila in Metoda, ki sta se na prvo mesto postavila proti Nemcem. Sv. Ciril in Metod sta dala češkemu, poljskemu in ruskemu odporu duha, združila sta nas proti morilcem in v njih duhu živimo še sedaj. Pozneje so Nemci hoteli vzeti baltiške pokrajine in nemški vitezi so hoteli prodreti v severno Rusijo. Takrat sta se združili poljska in ruska vojska in sta se skupno z Žižko borili proti Nemcem. Ta bitka je nauk za nas. Nemci molče v svojih zgodovinah o tej bitki, dasi je bilo v njej uničeno nemško viteštvo. Pri Grunwaldu se je stakala češka, ruska in poljska kri, a kjer ljudje skupno prelivajo kri, tam vzrase po ljudski tradiciji cvetka, ki pomeni za vse življenje prijateljstvo. To je bil drugi naskok Nemštva na Čehé in na Slovane. Zdaj ko se je po porazu Francije Germanija zopet utrdila, lotila se je nas Slovanov. Razdeliti in uničiti nas hoče, a prva žrtev tega napada naj bodo Čehi. Želim, da bi slovansko novinarstvo z vspehom delovalo za Slovanstvo. Misli naj vedno na to, da gre za veliko stvar, za veliko skupno delo in da ni časa za mala nesporazumljenja. Kakor en mož moramo iti v boj, misliti moramo, da imamo samo jednega sovražnika in da je samo v jedinstvi moč. Urednik Holeček nas je prosil, naj ohranimo Čehom prijateljstvo. To je premalo. Vemo, da je slovansko gibanje na Ruskem vse zavzelo, od kočé do carske palače, in da ima to slovansko gibanje svoj začetek na Češkem. da je to delo češkega naroda. Zdaj, ko poznamo svojo nalogo, ko smo se tu pobratili, ne smemo doma nikdar pozabiti, da smo sinovi jednega očeta in jedne matere. Vaše zadeve smatramo za svoje. Krivic ne pripustimo in šele kadar bomo imeli gotovost, da smo odbili nemški naval, potem se bomo mogli baviti z malenkostnimi prepiri, ako nas bodo veselili. — Govor generala Komarova je napravil velikanski vtis in izzval nepopisno navdušenje.

(Konec prihodnjic.)

Ali je to slovansko?!

Gorenjsko, 21. junija.

„Slov. Narod“ od 13. t. m. prinaša srbski glas od črnogorske meje, katerega vsebina na kratko je ta: Naloga jugoslovanskega Pijemonta prešla je od Srbije na Črno Goro. Knez Nikola stavi si nalogo, politiško združiti srbski narod, zato njegova pot v Opatijo k bolgarskemu knezu, zato pot v Anglijo, kjer je imel s Salisburijem velepolitičen pomenek. Bil je knez z uspehi svojega potovanja tako zadovoljen, da kliče sedaj: Avstro-Madjarom, hands off: roko proč od

Bosne in Ercegovine! — Ta članek z velikosrbsko neslovansko tendenco pograbila je dunajska židinja „N. Fr. Presse“ ter pisala kakor da bi Slovenci gojili velikosrbstvo. Na to očitanje dunajskega lista odgovarja „Narod“ z dne 20. t. m., češ da je le hotel očrtati stremljenje Črne Gore, za se, kot slovenski list, je pa za združitev Bosne-Ercegovine z Dalmacijo in Hrvatsko.

Mi se nečemo pehati niti z „Narodom“, niti s „Prešo“. Konstatujemo pa, da je bil ta dopis od črnogorske meje brez dodatka, brez komentara, velika budalost.

Budalost je to, ker se zlovoljnimi časnikom daje priložnost, da sumničijo lojalnost slovansko, budalost pa tudi zato, ker je bil ta dopis vseskozi neslovanski in slovanskim težnjam nasproten. „Slovanskemu Narodu“ kot časniku brez slovanskega programa je pač vse jedno, ako prinese danes velikosrbski dopis, jutri hrvatsko-pravaški dopis in za povrh pa pojutrišnjem pohvali zaveznike svoje — kranjske Nemce. Ako se s tem mešajo pojmi in se daje gradiva za podla sumničenja židovskonemškim listom, kaj mari to mogočni gospodi v „Narodovem“ uredništvu!

To nedoslednost, to neznačajnost „prvega“ slovanskega lista smo hoteli pibiti, preden izpregovorimo par besedij o tem dopisu od meje „jugoslovanskega Pijemonta“.

Palacký, čigar spomin se je slavil te dni v Pragi, je že pred pol stoletja izustil krilate besede, da bi Avstrijo morali ustvariti, ako bi že ne obstojala. Resničnost tega izreka se nam pred očuje od dne do dne bolj. Dve tretjini sveta v Avstriji pripadata Slovanom. Avstrija mora postati v bližnji bodočnosti pravična vsem svojim narodom. Izcimila se bode vsled teh velikih bojev narodna avtonomija in v tej federaciji avstrijskih narodov igralo bode Slovanstvo važno ulogo, ker je najštevilnejše mej vsemi narodi. Tako si predstavljamo Avstrijo bodočnosti in vresničila se bode tem preje, čem pametneje politiko bodo delali avstrijski Slovani. Dualizem in druge take historične državnopravne uredbe morale se bodo omejiti, ako nasprotujejo naravnemu pravu narodov.

Slovani moramo stati na naravnem pravu narodne avtonomije, še-le v drugi vrsti pridejo v poštev državnopravne historične individualitete.

Na tem stališču smo Slovenci že 50 let, na tem so tudi Malorusi, in, kar je jako važno, na to stališče se je postavila tudi mlada generacija jugoslovanska, zbirajoča se okrog praške „Nove dobe“ in zagrebške „Narodne misli“. Narodno avtonomno načelo prodrlo bode tudi pri Čehih in Poljaki, kakor si mislimo, kajti večje vrednosti je za Čehé narodna avtonomija, ki druží Čehé in Slovake v jedno telo, kakor pa boj v permanenci za češko historično pravo. Tudi vladajoči sloji poljskega plemstva in meščanstva morajo izprevideti, da je absolutno nemogoče, popoljati tri milijone Malorusov in da

lezni. Obleka tuberkuloznih naj se temeljito desinficira, in če to ni mogoče, naj se uniči. Škoda ni tolika, kakor če se bolezen prenese. Preden so še zdravniki znanstveno konstatirali nalezljivost tuberkuloze, je ljudstvo bilo že o tem prepričano vsled vsakdanje skušnje, in ljudje so se bali ležati v postelji, kjer je poprej ležal jetičen človek.

Da je dobra hrana zdravemu telesu pripomoček, da se ubrani nalezljivi boleznim, je znano. Istotako nam ni treba dokazovati, da že jetični človek lahko ozdravi ali si vsaj življenje podaljša pri tečni in dobri hrani. Lahko je predpisavati uživanje mesa, mleka, črnega vina, masla i. t. d. A za koliko sto in sto tisoč ljudi nastane vprašanje, od kod pa to vzeti, če včasih še za sol ni krajcarja v hiši. Tu mora pa država pomagati, če posameznik ne more, ali pa oblast, ki ima takozvani samostalni delokrog, ker če ona potrebuje zdravega človeka za svoj obstoj, pravico ima posameznik, če je bolan in si ne more sam pomagati, zahtevati od oblasti, naj poskrbi, da si on pridobi zopet svoje zdravje ali si pa olajša in podaljša življenje. Sedaj imamo pri nas v bolnicah taka zavetišča, ali za toliko bolnih ljudi je to vse premalo. Zlasti za jetiko, ki je tako eminentno nalezljiva bolezen,

morajo biti posebni, v to določeni prostori. V drugih deželah imajo javna zavetišča za tuberkulozne, pri nas so le privatni taki zavodi in so le za premožne ljudi, ki lahko plačajo stroške. Do tistega časa, da se tudi mi vspnemo do te stopinje rešitve jako važnega socijalnega vprašanja, pomagati po skupnih močeh, ki je izražena v podobi države, bolnemu in revnemu sodržavljanu, do tistega časa naj bi pa bil vsaj v vsaki večji bolnici poseben, zadosti velik oddelek za tuberkulozne, z vsemi uredbami moderne medicine, in, kar je važno — tudi s primerno hrano. Prazna vreča ne stoji po koncu, pravi pregovor, tako tudi ne vzdržuje neprimerno ali nezadostno napolnjen želodec trupla. Naj se štedi kje drugod, ali, če bi se tudi več davka za to plačalo, preverjeni smo, da bi se malokdo našel, ki bi zoper to godrnjal. Saj je ljubezen do bližnjega prvi pogoj krščanstva, brez ljubezni je vera mrtva. Neizmerne zasluge bi si tisti pridobil, ki bi poprijel inicijativo v tem vprašanju. Naj sledijo besedam vendar enkrat dejanja! Na Angleškem, kjer so taka zavetišča ne samo za tuberkulozne, ampak sploh za vse neozdravljive bolezni, je umrlo v zadnjih 50. letih za polovico manj ljudi za tuberkulozo, kakor prej.

Ne moremo drugače, kakor da pri tej priliki spregovorimo še nekoliko besedij o našem, tako globoko vkoreninjenem avstrijskem birokratizmu, ki je vzrok, da otrpne marsikatera dobra in plodonosna moč, in ravno vsled tega provzročča, da v zdravstvenih naredbah ne napredujemo, kakor bi bilo želeli. Umestno bi bilo, podati javnim zdravnikom več eksekutive, a nasprotno njih odgovornost poostriti. Kakor pa dan danes stvar stoji, igra zdravnik izvedenec pri vprašanjih, ki se tičejo zgolj zdravstvenega delokroga, jako poniževalno ulogo. Eksekutiva in vpeljava zdravstvenih naredb je izročena lajiku, političnemu uradniku, občinskemu predstojniku, deželnemu odboru, i. t. d., a vsi ti so in ostanejo v takih vprašanjih le — lajiki. Kdaj pridemo tja, kjer je tako razvpita Rusija, ki je nedavno dobila samostalno zdravstveno ministerstvo z zdravnikom na čelu!

Povod tej razpravi je bila knjižica g. dr. Pogačnika. Namen naš ni bil kritikovati knjigo, povedali smo na tem mestu le svoje mnenje, nekoliko pa tudi posneli iz ravnokar izišlega spisa dr. St. Bulikonskega, zdravnika v Gleichenbergu.

Dr. G.

je bolje, mesto da se narodne sile uporabljajo proti Malorusom, da se raje uporabijo za gospodarsko in kulturno konsolidacijo lastnega naroda in v obrambo poljskega življa v Šlezki in v Prusiji. Misel o spravi z Malorusi zavzema vedno širše kroge v poljski politiki; ni več daleč čas in vsega avstrijskega Slovanstva deviza bode: narodna avtonomija.

Ko bode Avstrija pravično urejena za vse v njej bivajoče narode, potem bode kot velika, močna in pravična država imela izredno privlačno silo na jugoslovanske države na Balkanu.

Pisati o kakem jugoslovanskem Pijemontu pa je velika brezsmisel. Črna Gora, ali Srbija, ali Bolgarija naj igrajo ulogo nekdanjega Pijemonta? Črnogora in Srbija imata nekaj privlačne sile na pravoslavni del hrvatsko-srbskega naroda v Bosni ali Hrvatski. Tej srbski ideji pa je nasprotna ideja hrvatskega državnega prava, politična ideja pokojnega Starčevića. Jeli slovansko, ako se neti separatizem med Hrvati in Srbi, ki so jeden narod, samo zato, ker so jedni pravoslavni, drugi katoliki? Ni li naloga slovenskega časopisja, v prvi vrsti pridružiti se političnemu stremljenju velikega Strossmayrja, ki veli, da smo si bratje vsi Slovani, naj smo že Srbi, Hrvati ali Slovenci?

Netenje separatizma, naj si bode srbskega ali pa hrvatskega, je uprav v smislu naših narodnih sovragov. Njihova deviza je: Proč z Galicijo, proč z Dalmacijo! In zakaj? Prepričani smo, da bi Wolfijanci, ako bi bilo v njihovi moči, darovali ti dve avstrijski deželi komurkoli, samo da si na ta način zagotove v notranji Avstriji možnost, stopiti na tilnik Slovincem in Čehom.

Trdno vero imamo, da se Avstrija preuстроji v bližnji bodočnosti tako, da bode Slovanom mogoče dobiti svobodo, ob jednem pa v miru živeti z drugorodnimi narodi. Ko bi tega prepričanja ne imeli, morali bi obupati zlasti nad bodočnostjo slovenskega naroda. Zato pa kot Slovani in Slovenci odločno odklanjamo vsak jugoslovanski Pijemont, ki bi utegnil prežati na kakšen del naše avstrijske Jugoslavije. Ako bodo na krmilu avstrijske vlade razboriti možje, potem ne bode igrala naša avstrijska država uloge artičoke, katero bi pero za peresom obirali nemški, laški in katerikoli Cavourji.

V interesu samoobrambe moramo avstrijski Slovani gojiti politiko vzajemnosti. Vzajemnost pa je le mogoča, ako popuste vodilni slovanski politiki vsak separatizem.

Samoobramba avstrijskega Slovanstva pa se popolnoma krije z idejo, vzdrževajočo avstrijsko državo. Ako bi nas drugorodni narodni Nemci ali Italijani ali Mažari tlačili tudi poslej, krivi bi bili sami. Mi imamo v Avstriji veliko večino. Koncem 19. stoletja za trajno niti bajonetni niti puške ne morejo uničiti 24 milijonov avstrijskih Slovanov, nasprotnikom sami ne dajemo v roko boljšega orožja za naše raznarodnje, namreč: nehajstvo, malodušnost in mejsebojno nesložnost. Vstrajno delo na gospodarskem polju in sloga v političnem stremljenju je naš spas. Sloga se pa nikdar ne goji s tem, da se mečejo na površje razporne točke, kakor je veliko-srbstvo nasproti hrvatstvu, in čez katere si že, hvala Bogu, podaja mlada srbsko-hrvatska generacija roko. Najmanj pa je v nasprotno gnezdo drezati poklican kak slovenski list, kajti sloga mej Srbi in Hrvati prinese tudi nam Slovincem jasnejšo bodočnost.

Izvirni dopisi.

Iz Gorlj, dne 22. junija. Odkar smo postavili in slovesno odprli „Gorjanski Dom“ leta 1884, še ni bilo toliko gostov v naši vasi, kakor preteklo nedeljo, ko smo blagoslovili novozgrajeni „Gasilni Dom“ in ob enem z občino gorjansko praznovali petdesetletnico slavnega vladanja našega cesarja Franca Jožefa I. Do 200 gasilcev s 4. zastavami nas je počastilo s svojim pohodom. Družega ljudstva pa je bilo toliko, da se je vse trlo. V Spodnjih Gorjah je bil sprejem, kjer so gasilcem dajala gorjanska dekleta šopke. Odtod se je pomikal sprevod z zastavo domačega bralnega društva na čelu in z dekleti v pečah v Zg. Gorje k slovesni sv. maši. Potem

je bilo blagoslovljenje Gasilnega Doma. Gasilni Dom je lična hiša, zgrajena po načrtu župana Jakoba Žumra Zunaj ob straneh sta na presen zid naslikana sv. Florijan in sv. Nikolaj skoraj v naravni velikosti. Slike je lepo izvršil domači umetnik g. Matija Bradaška iz Kranja. Nad oknom je znamenje gasilnih društev in pod njim se vije trak z napisom: Ob 50letnici vladanja cesarja Franca Jožefa I. Znotraj stoji gasilno orodje, ob stenh so police za obleko. Na steni je tudi ukusno napisano geslo gasilnih društev. Da je bil Gasilni Dom okrašen z mlaji, venci in zastavami, se razume samo ob sebi, kakor je bila tudi vas lepo okrašena. Največ zaslug za to zgradbo ima načelnik Vinko Černe, kateri je neutrudno skrbel, da se je Dom lepo sezidal in da stoji brez dolga. Vsa čast! Pri kosilu je pozdravil načelnik gorjanskega gasilnega društva g. Vinko Černe zbrana gasilna društva in zaklical našemu cesarju, v čegar proslavo se je vršila slavnost, trikratni živijo, kateremu pozivu so se vsi s krepkimi glasovi odzvali. Potem se je načelnik spominjal onih požrtvovalnih mož, ki so od prvega začetka do danes delovali za gasilno društvo, da se je tako lepo razvilo. Ti so: nadučitelj Jožef Žirovnik, župan Jakob Žumer, Jožef Žumer in posestnik Vinko Jan. V ime občine je napil župan Žumer zbranim gostom in se jim zahvaljeval za mnogoštevilni pohod. Po kosilu se je razvila živahna veselica. Vojaška godba, katera je poveljevala slavnost, je pridno svirala in ljudstvo, katerega se je zbralo toliko, da ni dobilo prostora, je stoje poslušalo izvrstno godbo. Šele v noč so začeli daljni gosti odhajati zagotavljajoč nas, da niso mislili, da bi se pri nas tako prijetno zabavali, kakor so se v resnici. Gorjancem bode ostala ta slavnost v prijetnem spominu.

Politiški pregled.

Grof Thun in dr. Bärnreither sta imela zadnjo nedeljo pogajanja s člani opozicijskih nemških strank, ki so pa ostala brezuspešna. Pričakuje se, da bode minister dr. Bärnreither odstopil.

Ministerski svet se je večkrat sestal zadnji teden. Telegrafično je bil poklican na svet tudi minister za deželno brambo grof Welsersheimb. Predmet posvetovanjem so bili nemiri v Galiciji in na črnogorski meji ter razmere v Bosni. Govorilo se je tudi o uporabi § 14. glede na proračun in nekatere davčne zakone. O odpravi časniškega kolka baje ni bilo govora.

Izdajice je naravnost imenoval na nekem dunajskem shodu župan dr. Lueger stranko Schönerejancev rekoč: Ali ne vedo cesarska oblastva, da so Schönerejanci izdajice države? Ali ne vedo, da uganjajo ti ljudje neslišane reči zoper Avstrijo in dinastijo? Ali še ne vedo tega državni pravdniki in sodniki? Ali ne vidijo, kako piše „Ostdeutsche Rundschau“ proti temu, da bi napravili dunajski otroci slavnostni obhod za cesarski jubilej? Patrijoti smo v Avstriji v nevarnosti, da nas zapró. Protekcijo imajo na Ogorskem Košutovci, pri nas pa Schönerejanci. — Vsako besedo Luegerjevo je občinstvo odobravalno z gromovitim pritrditvjem. Dunajčani gotovo dobro poznajo izdajske naklepe klike, ki hoče uničiti Avstrijo.

Nemški in madjarski časniki zaradi slovanskih slavnostij v Pragi naravnost divjajo in besné kakor bi bili stekli psi. In zakaj? General Komarov je povedal resnico, katero najdemo zapisano na vsakem listu tisočletne zgodovine slovanske, da so namreč Nemci sovražniki Slovanov in da nam treba solidarnosti, ako se hočemo rešiti požrešnega volka. Jezijo se tedaj časniki, da še ni odstavljen praški župan „Mordbrenner“ Podlipny, da policija ni precej Komarova odgnala čez mejo, in da ga niso dobro umili oficijozni listi, ker je tako nesramno izzval Nemčijo in Avstrijo (!) Tudi madjarski listi se boje slovanske Avstrije in zato grozno ropotajo ter ponujajo Nemcem roko v zvezo proti slovanski povodni, katera grozi vsled govora Komarovega vse preplaviti, to se pravi po naše: ustaviti valove ponemčevanja in pomadjarjenja v slovanskih pokrajinah.

Kriza na Francoskem še ni končana. Poslanec Sarrien je bil pozvan od prezidenta Faureja, da naj sestavi pravno ministerstvo iz raznih republikanskih strank, a se mu ni posrečilo.

Črnogorski knez je dobil na carjev ukaz od ruskega vojnega oskrbnništva nov dar. Knežjemu adjutantu polkovniku Gjurkoviču, kateri je sedaj v Petrogradu, je sporočilo glavno oskrbnništvo rudečega križa, da je sklenilo vojno oskrbnništvo oskrbeti črnogorsko armado s sanitetnim oddelkom ter vsem, kar potrebuje bolnica. Stroške pokrije oskrbnništvo iz fonda prispevkov za balkanske Slovane, kateri iznaša 72.000 rubljev.

Domače novice.

Osebnosti. Bivši štajarski poslanec Josip Jerman se je ponesrečil pri vožnji iz Toplice proti domu in je umrl dne 19. t. m. — Postojnski sodni pristav g. Alojzij Žebre je premeščen v Radovljico in pristavom v Postojni je imenovan avskultant g. Anton Mladič. — Gosp. Anton Šlamberger, notar v Ljutomeru, pride za notarja v Kranj. S tem je zopet izgubljena jedna slovanska postojanka na Štajarskem, ker bode njegovo mesto zasedel Nemeč.

Vipavska železnica. V odboru za zgradbo vipavske železnice so: Grof Alfred Coronini, načelnik; dr. Gregorčič, Mat. Launig, dr. Werner, dr. Rojec, V. Godina, baron Pascotini in dr. Thuma. Delnic je 1500 po 100 gld. Družba pa ima pravico najeti 332 milijone posojila proti 4%, država je prevzela garancijo za 129.000 kron letnih čistih dohodkov.

Na delo domá pozivlje „Slovenec“ od 20. t. m. Slovence, ker naši poslanci ne morejo na Dunaju opraviti ničesar. To je tudi naše mnenje. Vrv okoli slovenskega vratu pritezajo vedno močnejše „Südmärka“ „Schulverein“ in „Lega“. Slovenci še čutimo danes toliko moči v sebi, da jo prerežemo pred katastrofo. To se pa zgodi, ako skočimo doma na delo, vsi na delo!

Šentpeterska fara v Ljubljani je praznovala zadnjo nedeljo imenitno slovesnost. Zjutraj ob osmih se je pripeljal premilostni knezoškof dr. Jeglič pred cerkev, kjer so ga poleg duhovščine med dolgo vrsto mlajev in vencev pričakóvale belooblečene deklice in dečki z lipovimi vejicami v rokah ter velika množica ljudstva. Gospodična Marija Črne je knezoškofa lepo pozdravila in mu poklonila krasen šopek. Posvečevanje velikega altarja in slovesna maša, katero je pel Premilostni z veliko asistenco, vse to je trajalo do poludne. Med obedom je domači župnik lepo napil posvečevalcu altarja, ki je odgovoril, da ga je silno veselilo, ko je opazoval pojave narodne zavesti in pobožnosti pri dobrem ljudstvu šentpeterske fare. Popoludne ob dveh je imel knezoškof pridigo in litanije, potem se je pa peljal s č. g. župnikom Malenškom po fari obiskovat bolnike. Prejelo je 18 bolnikov od knezoškofa tolažbo in podporo.

Okrajni učiteljski konferenciji slovenskih in nemško-slovenskih ljudskih šol v Ljubljani, ki bode v ponedeljek, dne 4. malega srpana 1898. l. ob 8. uri dopoldne v telovadnici I. mestne deške petrazrednice v Komenskega ulicah št. 13., bode nastopni dnevni red: A. Slavnostna seja v proslavo petdesetletnice Nj. V. presvetlega cesarja Franca Jožefa I. I. Kako se je razvijalo in kako je napredovalo mestno ljudsko šolstvo od leta 1848—1898. Slavnostni govor gospoda c. kr. okrajnega šolskega nadzornika prof. Fr. Levca. II. Kako praznuj šolska mladina v Ljubljani petdesetletnico Njegovega Veličanstva. Poročilo mestnega učitelja g. Jakoba Dimnika. III. Vdanostna izjava mestnega učiteljstva. IV. Cesarska pesem. B. Konferencija. I. Naznanila in opazke c. kr. okrajnega šolskega nadzornika prof. Fr. Levca o šolstvu njegovega nadzornega okraja. II. Izbir učnih knjig in beril za šolsko leto 1898/99. Šolska vodstva, ki žele učnih knjig in beril v prihodnjem šolskem letu kakšne premembe ali ki žele uvesti kakšno novo učno knjigo, naj do 25. rženega cveta t. l. pošljejo c. kr. mestnemu šolskemu svetu utemeljene predloge, drugače pa negativno poročilo.

III. Poročilo knjižničnega odbora o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice. IV. Nasveti o nakupu novih knjig za okrajno učiteljsko knjižnico. Dotične nasvete je najkasneje do 26. rženega cveta t. l. pismeno prijaviti načelniku knjižničnega odbora g. nadučitelju Jos. Maierju. V. Volitev treh udov knjižničnega odbora za šolsko leto 1898/99. (Dcslej so bili v knjižničnem odboru: Gospodična nadučiteljica E. Gusel, gosp. nadučitelj Jos. Maier in g. učitelj Juri Režek.) VI. Volitev stalnega odbora, ki šteje 4 ude, za šolsko leto 1898/99. (Dosljej so bili udje stalnega odbora gg. nadučitelja Fr. Raktelj in Jos. Maier, g. učitelj A. Razinger in gospodična nadučiteljica E. Gusel.) VII. Samostalni predlogi, ki jih je najkasneje do 26. t. m. pismeno zglasiti pri stalnem odboru.

Odbor družbe sv. Cirila in Metoda se je dne 23. junija poklonil premilostnemu knezoškofu dr. Jegliču, namreč gg. predsednik Zupan, podpredsednik Svetec, odbornik Murnik, tajnik Žlogar in blagajnik Koblar. Po nagovoru predsednika, ki je na kratko načrtal namen družbe, je knezoškof blagohotno izrazil svoje simpatije do znamenite družbe.

Šoli družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu priredita jutri ob 6. uri zvečer na šolskem vrtu pri sv. Jakobu šolsko veselico z deklamacijami, igro in petjem. Vstopnina 25 kr.

Svoji k svojim! Mej Nemoi, ki se posebno odlikujejo v sovražtvu in zabavljanju proti Slovincem, je tudi neki Prus iz Bremena z imenom Fakt. Faktu je prodal g. Jože Levec, trgovec pri mesarskem mostu v Ljubljani, kateri se prav rad v raznih slovenskih časnikih priporoča, ki pa je član nemškega „Turnvereina“, „Südmarke“ nemškega „Schulvereina“ i. t. d., svojo kupčijo z raznimi vegetabilijami. Fakt vodi trgovino pod Levčevo tvrdo. Ali bi ne bilo umestno, ker je dovolj domačih trgovcev na Gorenjskem, Notranjskem in v Ljubljani, da bi se naši ljudje strogo držali gesla „Svoji k svojim“?

Pečarja Urana iz Ljubljane so dobili zadnji četrtek v Ljubljani blizu Zaloga. Pogrešali so ga že cel teden.

Rozina Gabršček, soproga g. Andreja Gabrščeka, lastnika goriške in puljske tiskarne ter izdajatelja „Soče“ in drugih listov v Gorici, je umrla po dolgi bolezni zadnjo nedeljo večer. Bila je vzor slovenske žene; odlikovala se je z izredno blagim srcem in vstrajnim delom za na predek naroda. Pokopali so jo v rodbinski raki v Solkanu. Naše izkreno sožalje na bridki izgubi gosp. tovarišu Gaberščeku!

Koseskega slavnost. Letos, dne 12. septembra poteče sto let, kar je v Spodnjih Kosezih, župe moravske, zagledal luč sveta slovenski pesnik Ivan Vesel-Koseski. Povodom stoletnice njegovega rojstva hočejo se Moravčani in drugi okoličani hvaležno in slovesno spomniti velikega svojega domačina. Osnoval se je tam slavnostni odbor, ki vže dlje časa posluje in dela priprave za nameravano svečanost, ki se bo vršila v rojstni vasi slavljence, v Spodnjih Kosezih, dne 14. avgusta t. l. Ta dan bo ondi dopoldne ob 10. uri slovesno cerkveno opravilo, potem slavnostni govor in odkritje spominske plošče, vzdane v rojstni dom Koseskega. Po slavnosti bo banket in popoldne ljudska veselica. Tem potom se torej opozarjajo in vabijo na Koseskega slavje vsi rodoljubni Slovenci in v zlasti slavna naša narodna društva. Odbor se bo resno potrudil, da se slavje izvrši čim lepše, sveta dolžnost zavednih Slovencev in sl. društev pa je, da v 14. dan avgusta mnogobrojno pohite v Koseze in počaste spomin Koseskega, ki je v dobi našega preporoda s svetim navdušenjem stal na strani našega dr. Bleiweisa in s svojimi gorečimi, vnetimi rodoljubnimi pesnimi toliko storil za probujo naše narodne zavesti. — Posebno prosi slavnostni odbor, da slavna narodna društva blagovolijo upoštevati Koseskega slavnost in v kratkem naznaniti, koliko se jih misli udeležiti, da ve potem odbor ukreniti potrebno. — Natančnejši vspeled slavnosti se pravočasno prijavi po časopisih. — Vsa potrebna izvestila daje tajnik slavnostnega odbora: Makso Pirnat, visokošolec, Tustan, p. Moravče.

Shod v Podgori se je zadnjo soboto socialnim demokratom čisto ponesrečil. Zbralo se je bilo na shod toliko krščanskih Slovencev, da so Učekar, Drogenik in drugi „verni“ ljudje, ki Muhameda ravno tako spoštujejo, kakor Kristusa, morali pobrati šila in kopita. Ko je Učekar v slovenski Podgori hotel govoriti v „internacionalnem“, namreč italijanskem jeziku, mu je ljudstvo začelo klicati: Doli z Učekarjem, tega jezika ne razumemo! Shod se je naglo zaključil in nad tisoč krščanskih delavcev se je veselilo, ko je videlo bežati rudečkarje. Dosti boljše se ni končal tudi shod v Gorici. Zanimivo je to, da so na oba mokraška shoda vabili rudeči italijanski lepaki in židovski list „Corriere“. Mokrači in Židje so pod jednim klobukom!

Iz Kranjske Gore se nam poroča: Sv. Alojzija dan se je tu slovesno praznoval. Najprej je imela šolska mladež običajno službo božjo. Potem pak je bila slavnost zlate poroke, česar tu najstarejši ljudje ne pomnijo. Ob 10. uri smo v slovesnem sprevedu spremili zlatoporočca od župnišča v cerkev. Spred altarja je č. gosp. župnik Žlogar v primernem govoru pojasnil to slavnost. Zlatoporočca sta Janez in Jera Hlebanja s Srednjega Vrha št. 5. Oba sta dokaj čvrsta in sta ta dan prišla peš do fare — tešč, ker sta tudi sv. zakramente prejela v zahvalo Bogu za prejete dobrote. Njiju otroke in vnuke ter navzoče svate in vernike so porosile solze veselja. Jedna hči zlatoporočencev je omožena pri vulgo Vavtižarju v Srednjem Vrhu, v tisti hiši, kjer je bil rojen slavni misijonar Lorenc Lavtižar.

Z Dunaja se nam piše: „Naši dunajski Karnijolci menda vender polagoma uvidevajo „junaško hrabrost“ svojih zadnjih činov, kajti začeli so se krčevito braniti s pomočjo neresnic, povse vrednih njihovega čustvovanja. Slovenskemu visokošolcu A. K. pač ni treba braniti se proti obskurnemu lističu „Deutsche Stimmen“. Sodna obravnava dokaže, kdo je lagal; no, dokaže tudi, kdo je obtožen. Vsaka nadaljna beseda bi bila odveč, ker se s pobalnimi sploh ne spuščamo v razgovor. Samo toliko bodi še enkrat za vselej povedano famoznim Karnijolcem: od ljudij, kateri tako postopajo, kakor zadnjič Karnijolci, v obče ni možno zahtevati viteškega zadoščenja, ne da bi se sam omadeževal. Tega načela se mora vsak držati, kdor ima kaj pojma o časti in častnih aferah — česar pa seveda od Karnijolcev ni pričakovati.“

Bolnico v Kandiji pri Novem Mestu bode premilostni knezoškof dr. Jeglič blagoslovil dne 9. julija. Stavba je krasna. Vsa dela so zvršili domači mojstri. Pleskarska dela je izgotovil Čeh Smetka, ki se je udomačil v Novem Mestu, ker se je ondi priženil. On tedaj ni iz Gradca, kakor smo nedavno po pomoti poročali.

„Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko“, urejuje Anton Koblar. Letnik VII. sešitek 2. Vsebina člankov: 1.) M. Slekovec: Doneski k zgodovini cerkvâ in farâ na Kranjskem 2.) Valvazorjeva knjiga grbov. 3.) Jos. Benkovič: Kranjski bogoslovci v Rimu. Mali zapiski: 1.) K. Črnologar: Slovenska Lutrova postila iz leta 1595. 2.) P. B.: Odkod ime Horjul? 3.) M. S.: Prazgodovinska in rimska gradišča v šentjurski župniji in v okolici. 4.) M. S.: Nekaj o uničenju gotških oken v naših starih cerkvah. 5.) M. S.: Stara gotska soha sv. Štefana v Smerjenih.

Narodna kavarna Krapševa. Opozarjamo cenjene čitatelje na današnji oglas kavarnarja g. Krapš. Ker je g. Krapš za udobnost svojih gostov vsestranski poskrbel, nadejamo se, da bode njegova kavarna postala zbirališče slovenskih krogov.

Društva.

Glavno skupščino bode letos napravila družba sv. Cirila in Metoda v Ribnici v četrtek dne 11. avgusta.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so od 25. majnika do 25. junija poslali: Slavna posojilnica v Gornji Radgoni 5 gld. — Zenska podružnica v Sežani po blagajničarici g. Adeli Omahni 132 gld., namreč 82 gld. udnine in 50 gld. kot prvo polovico sedme pokroviteljnine. — Po-

družnica za Velikovec in okolico 40 gld. — Podružnica na Vranskem 11 gld. 40 kr. — C. g. Ivan Sakser, župnik v Hotederšici, 2 gld. — „Častilci Matere božje na Rožniku“ 8 gld. — Izvenakad, podružnica v Gradcu po blagajniku g. Fr. Hrašovcu 142 gld. 60 kr. — Zenska podružnica v Rojanu po predsednici g. Marici Debelak 100 gld. — V Kranju ob pogrebščini po rajnkem g. Jožu Omersi pri pevskem omizju nabranih 20 gld. — Ženska podružnica v Črnomlju po blagajničarici g. Magd. Pezdirec 50 gld. — Združeni odbori Il. bistriško-trnovskih narodnih društev 68 gld. kot čisti dohodek koncerta, katerega je priredilo hrvatsko pevsko društvo „Jadranska Vila“ dne 5. junija v Il. Bistrici. — Bog živi in poplačaj rodoljubne darovalce!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda

Pevski zbor „Glasbene Matice“ priredi v nedeljo, dne 26. junija 1898 ob vsakem vremenu izlet v Zagorje in kopališče Medijo. Vzpored: Odhod iz Ljubljani ob 6. uri 23 min. zjutraj z mešanim vlakom. Ob 8. uri sprejem na Zagorski postaji. Ob 9. uri sv. maša v farni cerkvi. Pri sv. opravilu poje moški zbor „Glasbene Matice“ Nedvedovo mašo „K Tebi srca povzdignimo“. Uloge k maši: Ch. Gounod „Ave verum“ za sopran in violin solo z orgljami (sopran gđ. M. Dev, gosli g. violinist J. Vedral) in Fr. Schubert „Bog moj pastir“ (psalm 23) za ženski četverspev z orgljami gđ. F. Bilina, M. Novak, A. Lapajne, A. Malič.) Po sv. maši zajutrek in ogledovanje steklarne, rudnika in cinkarne. Od 12.—1. obed v gostilnah: Medved, Müller, Weinberger, Katoliški dom. Po obedu se odpeljejo izletniki v kopališče Medijo. Ob 3. uri popoldne koncert pevskega moškega in ženskega zbora na Mediji. Po koncertu prosta zabava. Vstop h koncertu je prost. Ob 6. uri zvečer vrnitev v Zagorje, večerja. Ob 10. uri 8 min. zvečer z osebnim vlakom vrnitev v Ljubljano; prihod v Ljubljano ob 11. uri 15 min. zvečer. Vožnja v Zagorje in nazaj velja 90 kr. za osebo; vozne listke po tej znižani ceni prodaja g. J. Lozar (na Mestnem trgu) do sobote ob 7. uri zvečer.

Revizorjem in tajnikom „Zveze slovenskih posojilnic“ imenovalo je načelstvo gospoda Franjo Jošt-a, dosedanjega večletnega knjigovodjo Celjske posojilnice. Posojilnice, katere žele kakih pojasnil ali revizije, naj javijo to naravnost „Zvezi slovenskih posojilnic“ v Celju, kateri bode sedaj mogoče vsestranski vstrezati vsakojakim željam njenih članic. Vse nove posojilnice pa vabimo, da pristopijo temu za naš narodno-gospodarski napredek jako važnemu društvu.

„Slovensko zidarsko in tesarsko društvo“ blagoslovilo bode svojo novo, krasno, po načrtu gospoda Zepichala v tukajšnji obrtni strokovni šoli izdelano zastavo dne 14. avgusta t. l. — Podrobni vspeled prijavimo svoječasno. Narodna društva naj bi pač, prirejajoč veselice, jemala ozir na ta dan

„Politično in gospodarsko društvo za Notranjsko“ priredi v sredo, 29/6. t. l. na praznik sv. Petra in Pavla javen shod na Rakeku v prostorih gosp. Lovra Sebenikarja. Začetek zborovanja ob 4. uri popoldne. Razgovarjalo se bode o raznih političnih in gospodarskih vprašanjih. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Akademično društvo „Slovenija“ na Dunaju postavi nagroben spomenik ponesrečenemu tovarišu stud. iur. Jakobu Zajcu v ponedeljek dne 20. t. m. dopoldne. „Slovenijani“ se odpeljejo ob 8. uri 40 min. s Frančišek-Jožefovega kolodvora v Klosterneuburg. Po sveti maši ob 10. uri, katero daruje preč. gosp. dvorni kapelan in ravnatelj Avgust neja dr. Frančišek Sedej, je odhod na pokopališče k Zajčevemu grobu, kjer zapoje pevci žalostinko. Dunajske Slovence vabimo k udeležbi. Za odbor: phil. Jožef Reischer tč. predsednik, stud. iur. Ivan Bakovnik tč. tajnik.

Shod v Polju. V nedeljo 12. t. m. napravilo je slov. katol. delavsko društvo iz Ljubljane javni ljudski shod pri D. M. v Polju. Govorili so o gospodarski organizaciji gg. dr. Janežič, Gostinčar in Celler. Vsprejeli sta se dve resoluciji, zadevajoči slovensko vseučilišče in „Gospodarsko zvezo“. Shod je bil zelo dobro obiskan, škoda

le, da je dežilo in da se vsled tega shod ni mogel vršiti na prostem. Z živijo-klici cesarju in papežu je predsednik Celler zaključil lepi shod, ki je trajal poldrugo uro.

„Delavsko podporno društvo v Celju“ je imelo, kakor se nam poroča iz Celja, v nedeljo 12. t. m. v „Narodnem Domu“ svoj prvi društveni shod. Kako potrebno da je bilo to društvo in kako navdušeno je ljudstvo za to društvo, je kazala mnogobrojna udeležba. Govorila sta gg. dr. Krek iz Ljubljane in J. Kržišnik s Teharjev. Prvi je govoril o tem, kaj hoče socialna demokracija, drugi pa: kaj hočemo mi. Ni nam mogoče ocenjevati vrednosti govorov. Oba govornika sta govorila tako jedrnato, da je dovolj, če omenimo, da ob koncu govorov ni bilo ne konca ne kraja živijo-klicev. Da je zanimanje za to društvo res veliko, nam spričuje to, da že društvo ob preteku poldruga meseca svojega obstanka šteje okoli 300 udov. Krščanski delavci, kateri imate priložnost, pristopite k temu velepomembnemu društvu, kajti čim več nas bode, tem lažje se bomo ustavljali navalom Židov in socialnih demokratov! Vi pa, blagi rodoljubi, ki vam bije srce za slovenski delavski stan, podpirajte po svoji moči to društvo! Pristopite v obilnem številu k društvu, če ne kot redni udje, pa kot podporni ali pa ustanovni člani. Udnina znaša za celo leto za redne kakor tudi podporne ude 1 gl. 20, za ustanovne pa 25 gl. enkrat, ali pa v petih letih po 5 gl. Zbirajte se, predragi, navdušeno pod krščansko socialni prapor! Na delo torej, dokler je čas! Ako želi kdo iz daljine k društvu pristopiti, naj blagovoli svoj donesek poslati društvenemu blagajniku: g. Jakobu Omladiču v Gaberju, p. Celje. Imena podpornih in ustanovnih udov se bodo naznanila v časopisih.

Slovenščina v boju z graškim nadsodiščem.

Na novega leta dan, ko se je bil uvedel novi pravni red, imele so vse sodnije v širni Avstriji slavnostne seje in tudi v Ljubljani se je naznanilo vernemu občinstvu, kake koristi bode imelo ljudstvo od te nove naprave (ki stane Avstrijo, mimogrede rečeno, 10.000 gl. na dan več, kakor stari proces). Prorokovalo se je, da bode sedaj sodnik neposredno in ustno občeval pri razpravah z ljudstvom in je spoznal, ljudstvo pa bode v tem živem občevanju srkalo pravicoljubje in pravičnost. V tej glori rodil se je novi proces.

Sedaj si pa oglejmo slavo, ki jo je doživel ta ustni novi proces pred višjim sodiščem v Gradcu. Tu kraljujejo v pozlačeni palači c. kr. višja sodnja za Štajarsko, Koroško in Kranjsko, kateri je podložen skoraj ves narod slovenski.

Pred to sodnijo vršila se je 23. t. m. prva prizivna razprava o pravdi gosp. Ivana Grajzarja proti gosp. Ivanu Malinšku in gospej Franji Malinšek radi 2700 gl. Razprava se je pri ljubljanski deželni sodniji vršila popolnoma slovenski. Vedelo se je že poprej, da bode znabiti v Gradcu prišlo do konflikta, in res je prišlo.

Stopijo sodniki v dvorano: c. kr. višji svetniki gg. Ledenig, Tomšič, Bayer, Lulek, pl. Scheuchenstuel, ki znajo vsi prav dobro slovenski in se imenujejo „slovenski senat“.

K razpravi so bili došli gosp. dr. Stor kot zastopnik gosp. Grajzarja, gosp. dr. Klasinc in njegova stranka gosp. Ivan Malinšek osebno ter gosp. dr. Krisper s svojo stranko gospo Franjo Malinšek.

Zbralo se je tudi precej občinstva mej poslušalci.

Predsednik Ledenig okliče pravdo v nemškem jeziku in pozove referenta, naj poroča. Predno je pa ta poprijel besedo, dvigne se g. dr. Krisper in pravi v slovenskem jeziku: „Visoki sodni dvor! Odločno moram karati to, da je g. predsednik oklical pravdo v nemškem jeziku in da se namerava nemški razpravljati. To ne gre. Moja stranka je slovenska in ne ruzume dovolj nemški, slovenska je bila pravda v I. instanci.“ tu prestriže predsednik g. dr. Krisperju besedo in mu reče: „Tu ne bode

slovenski govorili! Če imate kaj povedati, izvolite to storiti nemški!“ Dr. Krisper izavi (ker proti takemu ukazu ni takojšnjega pripomočka), da kara postopanje gospoda predsednika in dostavi: „Moja stranka je slovenska, slovenski so vsi spisi, slovenska je razsodba, zatorej protestujem, da bi se razpravljalo nemški, in zahtevam, da se ta protest sprejme v zapisnik. Ni sicer naš namen zasejati političnih preprirov pred sodišče, vendar moramo odločno zahtevati slovenske razprave, ker novi pravni red je sezidan na ustnem neposrednem občevanju sodnije in strank, ako pa govori vsak drugače, nastane prepad med obema in s tem se žalijo načela pravnega reda, ki bi s takim postopanjem izgubil vso vrednost in veljavo. Predlagam vnovič, da se razpravlja slovenski.“

Predsednik je nato omenil, da je pri nadsodišču nemščina navadni jezik in da ostane pri tej navadi.

Gosp. dr. Stor pravi: Jaz se pridružim protestu g. dr. Krisperja in zahtevam slovensko razpravo, ker je to edino pravo in zakonito. Sicer pa ne priznam g. predsedniku pravice, da bi on sam to razsodil, temveč prosim, da senat stori o tem sklep.

Sklep senata se je glasil, da ima predsednik prav, ker § 196. civ. procesnega reda ne zadeva razpravnega jezika pred sodišči, s pristavkom: da je nemščina uradni in poslovni jezik (Amts- & Dienstsprache) višjega sodišča.

Razprava se je tedaj vršila nemški. Stranke so molčale ko grob, razsodba je bila nemška, strankam je nihče ni tolmačil. Dr. Krisper in dr. Stor pa nista hotela podpisati zapisnika, ker ni bil slovenski.

Razpravljalo se je tedaj nemški, kar je gotovo krivično, kajti prav nobenega predpisa ni, da bi se moralo razpravljati nemški, in nobenega, da bi se ne smelo slovenski. Ponižan e pa s tem postopanjem slovenski narod, ki ne more najti pred sodnijo pravice v svojem jeziku, ako se gre za več, kakor 500 gl. O tej čudni pravici se bo še govorilo.

Najnovejše vesti.

Državnim poslancem je bil dne 24. t. m. pri ožji volitvi izvoljen Stopinski, kandidat poljske ljudske stranke. Propadla sta pristaš Stojalovskega in kandidat rusinske stranke.

Srbski knez Aleksander se bode baje poročil s hčerjo avstrijskega nadvojvode Jožefa.

V Italiji je bil Visconti Venosta poklican h kralju, da sestavi novo ministerstvo.

Imenovanja v ljubljanski škofiji. Č. g. kanonik in dosedanji stolni župnik Ivan Flis je imenovan od prem. knezoškofa za generalnega vikarja, kanonik Jos. Erker za stolnega župnika in kanonik Ivan Sušnik za dekana ljubljanske dekanije.

G. dr. Josip Furlan, kazenski zagovornik in odvetniški koncipijent pri odvetniku dr. Danilo Majaronu, sprejema kazenske zagovore v gosposki ulici št. 17. v Ljubljani.

Slovensko planinsko društvo. Soška podružnica napravi dne 29. junija t. l. izlet v Bohinj k Bohinjskemu jezeru, kjer bo ob 1. uri popoldne skupni obed, popoldne izlet na jezero in k slapu Savice. Zvečer prosta zabava v Bistrici. Dne 30. junija t. l. se vračajo izletniki čez Bačo—Podbrdo v Tolmin. Tem izletnikom se tudi pridružijo člani osrednjega društva iz Ljubljane, ki odidejo iz Ljubljane ali po noči od 28. na 29. junija, ali pa dne 29. junija zjutraj, ter se opoldne snidejo s soško podružnico pri Bohinjskem jezeru. Tudi radovljiska podružnica napravi dne 29. junija t. l. izlet k Bohinjskemu jezeru. Pridruži se jim tudi novoustanovljeni kolesarski odsek te podružnice. Skupni sestanek je dne 29. t. m. na Bledu ter od tam odhod ob 1/27. uri zjutraj.

„Kann nicht slovenisch.“ Ljubljanska tvrdka Josip Višnar ima trgovskega pomočnika K. Perkota, kateri redno zahaja v znano gostilno pri „Kleeblattu“ ter ondi prepeva „die Wacht am Rhein“ in heilira, da se sliši po vsi ulici. Izrazil se je tudi pred kratkim proti dvema

slov. strankama: „Ich kann und ich will nicht slovenisch sprechen.“ Kako bode tak človek ljudem, ki prihajajo v prodajalno, postregel, ako noče in ne zna slovenski? Tvrdba, katera ima take ljudi, zasluži, da jo Slovenci . . . !!

Nemška šola v Ormožu se ne bode ustanovila, ker je upravno sodišče dne 24. junija ugodilo pritožbi Slovencev in razveljavilo odlok naučnega ministerstva, določujoč ustanovitev šole. Vidi se, da vsa naša tlaka ministrov ne gane do pravičnosti.

Slavnostni otroški sprevod. Na Dunaju je šolska mladina na čast cesarskega jubileja napravila včeraj po ringu slavnostni sprevod in se je poklonila cesarju, katerega je nagovoril župan dr. Lueger. Otrok je bilo pri sprevodu 82 tisoč. Cesar se je zahvalil in rekel, da ga še nikdar ni nobeno počesčenje tako veselilo, kakor to, ki mu je v posebno tolažbo po dneh grenkosti letošnjega leta. — Wolfovci so zastoj hujskali stariše, naj ne pustijo otrok, da bi se poklanjali cesarju. Danes pa njih časniki pišejo, da nemški narod čuti s cesarjem dni grenkosti. Bridka ironija!

Špansko-ameriška vojna.

Ameriški general Shafter je izkrcal dne 22. t. m. svojo vojsko med hudim bučanjem topov na kubanska tla pri Bajkviri, 17 milj vzhodno od Santiaga. Na pomoč mu je prišlo 1000 vstašev pod Castillovim vodstvom. Španjci poročajo, da so po dolgem, krvavem boju odbili napad Američanov pri Berakosu. Odpodili so tudi izpred Puertorika neko ameriško križarko. Španija je pa vendar grozno vznemirjena, ker so stopili Američani na Kubo. Pričakuje se kriza v vladi. Govori se o odpravi ustave. Na Filipinih vstaši strahovito stiskajo Španjce in jih more.

Razne stvari.

Mickievičeve slavnosti v Krakovu, za katero se delajo velikanske priprave, se bodo udeležili tudi Poljaki iz Prusije, kar Nemcem zopet ni prav. Zapro naj Nemci Slovane po kletkah, da se ne bodo shajali!

K ženski emancipaciji. Na lvovskem vseučilišču je letos 46 in na krakovskem 35 ženskih izrednih slušateljic. — Na Badenskem so uvedli v višje dekliške šole grščino in latinščino kot obligatna predmeta.

Nov židovski raj je hotel ustvariti baron Hirsch v Argentini. Izdal je za to milijone, toda Židom nič kaj ne diši tam. Te dni se je zopet vrnilo 136 židov iz Argentinije. — Krivonosci bi morali tam delati, za to pa Židje niso.

Slovani v pruski Sleziji. V tej nesrečni deželi, nasilno ukradeni in odtrgani od krone svetovaelavske v osemnajstem stoletju, živi poleg tri milijonov Nemcev tudi 73.000 Čehov okoli 800.000 Poljakov in nad 30.000 lužiških Srbov. Pred stoletji tu ni bilo Nemcev, danes imajo že tritetrtnsko večino. Nemci provajajo tu prav po Momsenovih načelih veliko svojo „kulturno delo“! Ako bi nas Slovane že edenkrat pamet srečala, bi utegnili drugače obračunati z nemškimi kulturonosci. — V šolah je vse nemški. Učitelji ne smejo spregovoriti niti besedice slovanski. Otrokom se prepoveduje, da niti na ulici ne smejo govoriti v maternem jeziku, češ, da se „urijo v nemščini“, katera jih edina „vzveliča“! — Taka tiranstva gleda mirno in zadovoljno ves slovanski svet koncem — 19. stoletja! Dal Bog Slovanom pravo pamet in velikih mož vsaj v 20. stoletju!

Amerika ima 68 milijonov prebivalcev Katoličanov je 8.271.209, ki imajo 12.293 cerkvá. 80 škofov in 13 nadškofov. Dobe se v Ameriki vse vrste protestantov, največ je pa paganov. Prostožidarjem in drugim skrivnim družbam se prišteva 5.076.794 oseb. Koncem lanskega leta je bilo v ječah svobodne Amerike 82.329 oseb, vsled samomora je zapustilo v zadnjih desetih letih Ameriko 48.834 oseb. Vrh tega je bilo v istem času 1.030 ljudij obešenih, 1.655 jih je pa ljudstvo linčalo. V blaznicah prosvetljene Amerike je bilo lani 106.485 oseb.

Pozor!

Novi, fini, dobri svinčniki

„Družbe sv. Cirila in Metoda“.

Z načelom, da kar se zalaga pod imenom dične naše družbe — mora biti najboljše kakovosti, da se obdrži in ostane v trajni rabi, založil sem s privolenjem slavnega vodstva **nove, fine svinčnike** v korist »Družbe sv. Cirila in Metoda«, izdelane od prve svetovne firme te stroke: **L. C. Hardmuth na Dunaju**.

Da se udomačijo ti **novi**, edino dobri svinčniki v vsaki narodni hiši, po pisarnah in šolah in da se moje dobro blago ne zamenja s kakimi slabimi izdelki, izdanimi na ime družbe, zato

zahtevajte, kupujte in v lastno korist rabite le svinčnike, ki imajo poleg družbenega imena vtisnjeno tudi tovarniško znamko

L. C. Hardtmuth.

Moje blago je prima-bлаго. Le k prima-blagu privitne firma **L. C. Hardtmuth** svojo znamko.

Cena svinčnikom je po 1, 2, 3, 4, 5, in 7 kr. kos; v dvanajstoricah ceneje, prekupovalcem rabat. Zalaga in prodaja

Ivan Bonač

trgovina s papirjem in šolskimi potrebščinami v Ljubljani. Založnik priznana najlepših slovenskih razglednih dopisnic v korist »Družbe sv. Cirila in Metoda« s podobo nje prvomestnika veleč. gosp. Toma Zupana.

Cena za kos 5 kr., 100 kosov 4 gld. franko.

Prevzemam naročila za izdelovanje razglednih dopisnic v eni ali več barvah. Prosim, da se mi iz vseh krajev slovenske zemlje, kjer še nimam zveze, pošlje po 10 razglednih dopisnic proti takojšnji odškodnini.

62 3-1

Narodni dom.

Povodom

otvoritve restavracijskega vrta
v Narodnem domu

bode 63 (1)

v soboto, dné 25. junija t. l.

vojaški koncert

Začetek ob 1/8 uri. Vstopnina 20 kr.

Vrt je električno razsvetljen.

Melusine-ustna in zobna voda

deluje izorno proti zobobolu in gnilobi zób, utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust. 1 stekl. 50 kr. 52 (12-2)

Jedina zaloga

lekarna pri Mariji Pomagaj M. Leustek
v Ljubljani,

Resljeva cesta šte. 1. poleg mesarskega mosta.

Telefon šte. 68.

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,

Opekarska cesta št. 61.

priporoča svojo izorno zalogo vsakovrstnih

pečij iz glinaste snovi

od najprostejših do najfinejših ružave, zelene ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.

Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči za vse svoje izdelke jedno leto.

Cene nizke. 8 (52-17)

Razpis službe.

Pri podpisani posojilnici je oddati mesto

uradnega vodje

z letno plačo 1200 gld. 59 3-3

Prošnje so pisмено vložiti do 30. t. m. pri načelniku dr. Ivanu Šusteršič-u, odvetniku v Ljubljani.

Prošnji je priložiti: rojstveni in krstni list, pravno spričalo župnijskega in občinskega urada, zdravstveno spričalo, šolska spričevala ter izkaze o dosedanem službovanju in o pridobljeni popolni sposobnosti za razpisano mesto.

V Ljubljani, dné 11. junija 1898.

Ljudska posojilnica,

reg. zadruga z neomejeno zavezo.

Ivan Kregar,

izdelovatelj cerkvenega orodja in posode,
v Ljubljani, Poljanska cesta št. 8, poleg
Alojzjevišča,

priporoča se preč. duhovščini, cerkvenim predstojništvom in podpirateljem domače umetnosti v najnatančnejše izdelovanje

monštranc, ciborijev, ke-

lihov, tabernakljev,

svečnikov, lestencev,

križev ua. 20 (8)

iz najboljše kovine po poljubnem slogu in po nizki ceni.

Otvoritveno naznanilo.

Narodna kavarna

na Dvorskem trgu, v Pongratz-evi hiši.

Visokočastitemu p. n. občinstvu naznanjam, da otvorim gori omenjeno, popolnoma novo opravljeno ter z vsemi udobnostmi opremljeno kavarno

dne 25. junija 1898, ob 12. uri popoldne.

Pri otvoritvi sodeluje oddelek slavne vojaške godbe c. kr. pešpolka št. 27.

Dekoracije in pohištvo v tej kavarni izvedeno je v jugoslovanskih motivih po načrtih arhitekta gosp. J. Jagra in mizarja g. J. Primožiča, tapetarska dela izvršila je tverka J. N. Naglas, slikarska g. Kramaršič in g. Terdan, pleskarska g. Bricelj, stopnjice izvršil je g. Zabkar in stole tverka g. J. Verbič v Bistri.

Prostori so zračni in visoki ter obstojé: iz biljardne sobe z dvema biljardoma, bralne dvorane in iz dveh igralnih sob.

Na razpolago so vsi tu- in inozemski najbolj čitani časopisi.

V nadeji, da sem uredil kavarno vsem zahtevam slavnega p. n. občinstva, potrudil se bodem, ustreči željam vseh mojih častitih p. n. gostov.

Postregel bodem z izvrstno belo in črno kavo, čaji, likerji in z raznimi pijačami kakor tudi z Auerjevim in plznskimi pivom; v poletju z vedno svežim sladoledom, limonado, malinovim sifonom i. t. d. ter z izorno kavo za zajutrek, osobito v Ljubljano dohajajočim gostom v priporočilo.

Opirajoč se na zaupanje, katero mi slavno občinstvo že mnogo let izkazuje, se zahvaljujem za to zaupanje in se nadejam, da mi isto še v večji meri v moji novi kavarni nakloni.

Z najodličnejšim spoštovanjem

Fran Krapeš,
kavarnar.

64 (1)